

8 واحد های زاویه :

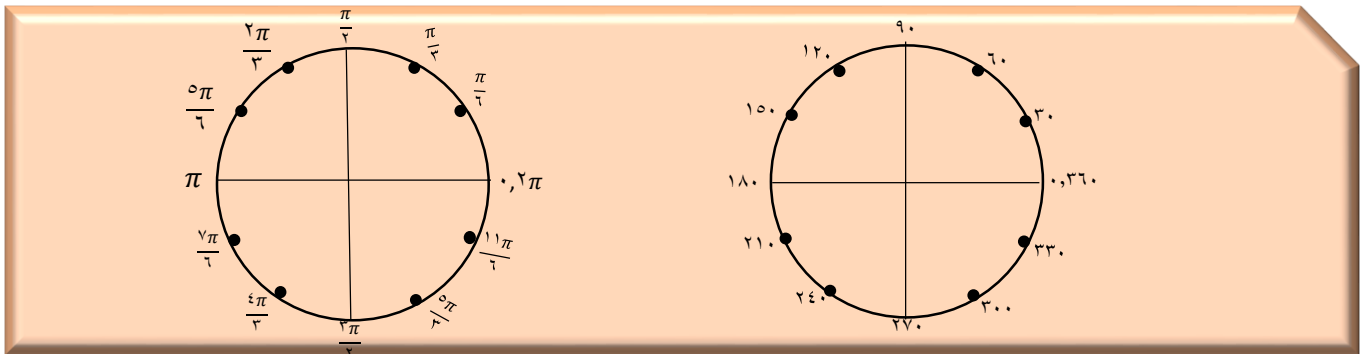
- درجه: اگر محیط دایره را به 360 قسمت مساوی تقسیم کنیم هر کدام یک درجه است.
- رادیان: کمانی به اندازه شعاع دایره در نظر میگیریم
- زاویه مقابل آن یک رادیان است بنابراین یک دور کامل برابر 2π رادیان است.

$D/180 = R/\pi$ تبدیل درجه به رادیان و برعکس:

$$R = 1 \rightarrow D = \frac{180}{\pi} \cong 57.3^\circ$$

$$D = 1 \rightarrow R = \frac{\pi}{180} = 0.0174 \text{ Rad}$$

• مساله: دایره را به 12 قسمت مساوی تقسیم می کنیم زاویه هر نقطه را مشخص کنید؟

8 تبدیل سریع درجه به رادیان و برعکس:

- رادیان به درجه: به جای π معادل زاویه آن یعنی 180° را قرار می دهیم یا 180/π را در اندازه زاویه برحسب رادیان ضرب می کنیم.
- درجه به رادیان ، زاویه برحسب درجه × π/180

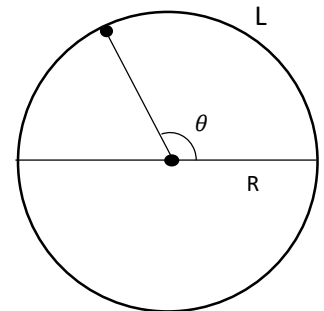
$$\frac{7\pi}{3} \rightarrow \frac{7 \times 180}{3} = 420$$

$$330 \rightarrow 330 \times \frac{\pi}{180} = \frac{11\pi}{6}$$

8 محاسبه زاویه برحسب طول کمان مقابل:

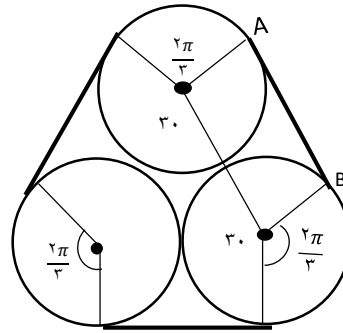
طول کمان رو به روی θ = اندازه زاویه θ
شعاع دایره

$$\theta = \frac{l}{R} \text{ (برحسب رادیان)}$$

مساله: ۳ دایره به وسیله یک طناب به هم بسته شده اند. طول طناب با فرض اینکه شعاع دایره ۳۰ سانتی متر باشد را به دست آورید.

- ۱) $30\pi + 180$
- ۲) $60\pi + 120$
- ۳) $60\pi + 180$
- ۴) $30\pi + 120$

پاسخ:

$$\theta = \frac{l}{R} \rightarrow \frac{2\pi}{3} = \frac{l}{30} \Rightarrow l = 20\pi$$

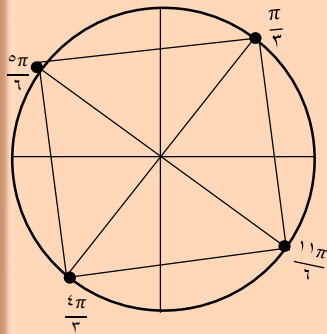
طناب از سه کمان با طول 20π و سه قسمت به طول ۶۰ سانتی متر تشکیل شده است.

$$3 \times 20\pi + 3 \times 60 = 60\pi + 180$$

مساله: در دایره ای به شعاع ۳ سانتی متر زاویه های $\theta = \frac{k\pi}{2} + \frac{\pi}{3}$ و $0 \leq k < 4$ و $k \in \mathbb{Z}$ را مشخص می کنیم مساحت شکلی که از وصل کردن این نقاط به صورت متوالی به دست می آید کدام است؟

- ۹ (۱)
- ۱۸ (۲)
- ۲۷ (۳)
- ۳۶ (۴)

پاسخ:

$$\begin{aligned} K=0 \quad \theta &= \frac{\pi}{3} \\ K=1 \quad \theta &= \frac{\pi}{2} + \frac{\pi}{3} = \frac{5\pi}{6} \\ K=2 \quad \theta &= \pi + \frac{\pi}{3} = \frac{4\pi}{3} \\ K=3 \quad \theta &= \frac{3\pi}{2} + \frac{\pi}{3} = \frac{11\pi}{6} \end{aligned}$$

اگر $k \geq 4$ باشد نقاط جدید بر نقاط قبلی منطبق می شود.

$$\frac{5\pi}{6} - \frac{\pi}{3} = \frac{4\pi}{3} - \frac{5\pi}{6} = \frac{11\pi}{6} - \frac{4\pi}{3} = \frac{\pi}{2}$$

در نتیجه هر چهار کمان باهم برابر و وترهای مقابل آن ها با هم برابر است و هر زاویه مقابل به کمان π رادیان در نتیجه $\frac{\pi}{2}$ رادیان

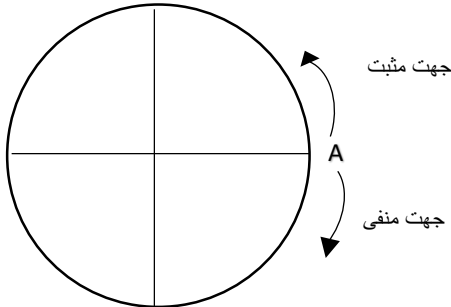
است. و شکل به دست آمده مربع است و $S = \frac{d^2}{2} = \frac{(2 \times 3)^2}{2} = 18$ (مساحت مربع بر حسب قطر)

دایره مثلثاتی:

دایره مثلثاتی دایره ای است با مشخصات زیر

- (۱) دارای مبدا (A)
- (۲) دارای جهت: خلاف حرکت عقربه های ساعت جهت مثبت، و برخلاف آن جهت منفی است.
- (۳) شعاع دایره برابر واحد (یک) است.

توجه: در دایره مثلثاتی زاویه منفی و زاویه های بزرگتر از 360° یا 2π رادیان تعریف می شوند.

مثال: زاویه های زیر را روی دایره مشخص کنید؟

$$\frac{0\pi}{3}$$

$$-\frac{\pi}{3}$$

$$-78^\circ$$

$$2k\pi - \frac{\pi}{3}, k \in \mathbb{Z}$$

$$300^\circ$$

$$\frac{11\pi}{3}$$

اگر روی دایره مثلثاتی یک دور کامل بزنیم زاویه 2π و دور 4π و ...

- مضرب های زوج 2π و یا مضرب های 360° روی نقطه A قرار دارند. یا $2k\pi$ یا $360^\circ k$ روی نقطه A هستند.
- مضرب فرد π یا مضرب های فرد 180° در نقطه B قرار دارند.
- همه زاویه های بالا نقطه M را مشخص می کنند.

نتیجه: هر زاویه ای روی دایره مثلثاتی یک نقطه را مشخص می کند و هر نقطه به شماره زاویه را تعیین می کند.

$$\frac{11\pi}{3} = \frac{12\pi - \pi}{3} = 4\pi - \frac{\pi}{3}$$

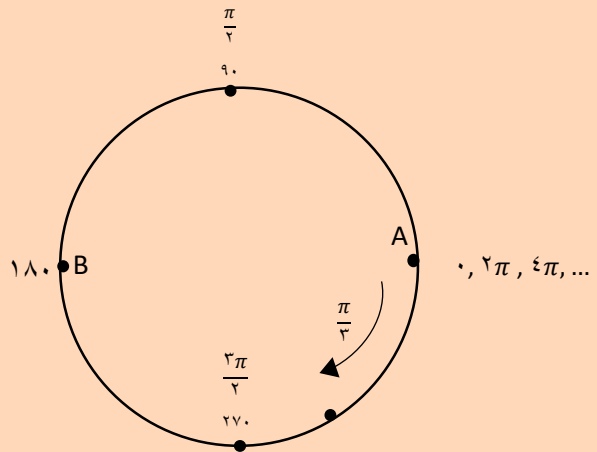
$$\frac{0\pi}{3} = \frac{6\pi - \pi}{3} = 2\pi - \frac{\pi}{3}$$

$$2k\pi - \frac{\pi}{3}, k \in \mathbb{Z} \text{ یا } 360k - 60^\circ$$

$$-\frac{7\pi}{3} = -2\pi - \frac{\pi}{3}$$

$$-78^\circ = -2 \times 36^\circ - 6^\circ$$

$$-\frac{\pi}{3}$$

مختصات نقطه روی دایره مثلثاتی:

$$\frac{OP}{OM} = \cos \theta \Rightarrow OP = \cos \theta$$

طول نقطه $x = \cos \theta$

$$\frac{MP}{OM} = \frac{MP}{1} = \sin \theta = OQ$$

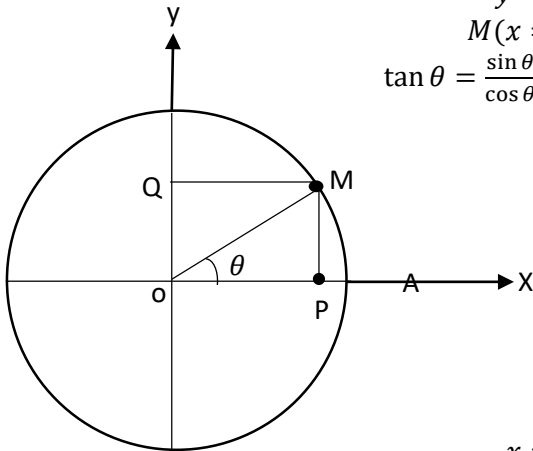
عرض نقطه $y = \sin \theta$

$$M(x = \cos \theta, y = \sin \theta)$$

$$\tan \theta = \frac{\sin \theta}{\cos \theta} = \frac{y}{x}$$

$$\cot \theta = \frac{\cos \theta}{\sin \theta} = \frac{x}{y}$$

$$M \begin{cases} \cos \theta \\ \sin \theta \end{cases}$$

ناحیه اول $x = \cos \theta > 0$
 $y = \sin \theta > 0 \Rightarrow \tan \theta, \cot \theta > 0$

ناحیه دوم $x = \cos \theta < 0$
 $y = \sin \theta > 0 \Rightarrow \tan \theta, \cot \theta < 0$

ناحیه سوم $x = \cos \theta < 0$
 $y = \sin \theta < 0 \Rightarrow \tan \theta, \cot \theta > 0$

ناحیه چهارم $x = \cos \theta > 0$
 $y = \sin \theta < 0 \Rightarrow \tan \theta, \cot \theta < 0$

تست: انتهای کدام کمان در ناحیه دوم مثلثاتی است؟

۸۵(۴)

۳۲۰(۳)

۹۲(۲)

۲۰۰(۱)

✚ جواب درست گزینه ۲ است.

تست: اگر $\sin \alpha \cdot \cos \alpha > 0$ و $\cos \alpha \cdot \tan \alpha < 0$ آنگاه زاویه α در کدام ناحیه قرار دارد؟

- (۱) اول (۲) دوم (۳) سوم (۴) چهارم

جواب درست ناحیه سوم است.

ناحیه سوم $\Rightarrow$ ناحیه اول یا سوم $\rightarrow \sin \alpha \cdot \cos \alpha > 0$
 ناحیه سوم یا چهارم $\rightarrow \cos \alpha \cdot \tan \alpha < 0$

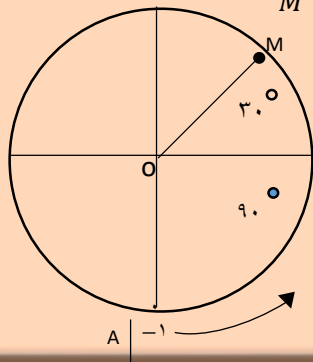
تست: نقطه $(-1, 0)$ روی دایره مثلثاتی حول مبدا به اندازه 120° در جهت خلاف حرکت عقربه های ساعت دوران می دهیم مختصات نقطه جدید کدام است؟

- (۱) $(\frac{\sqrt{3}}{2}, \frac{1}{2})$
 (۲) $(-\frac{\sqrt{3}}{2}, -\frac{1}{2})$
 (۳) $(-\frac{\sqrt{3}}{2}, \frac{1}{2})$
 (۴) $(\frac{\sqrt{3}}{2}, -\frac{1}{2})$

نقطه A را به اندازه $90^\circ + 30^\circ = 120^\circ$ دوران می دهیم پس نقطه M به دست می آید.

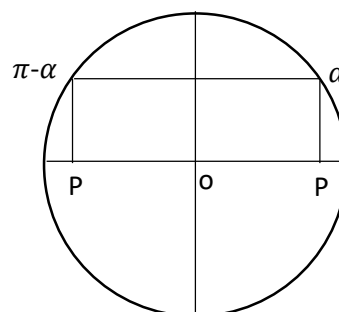
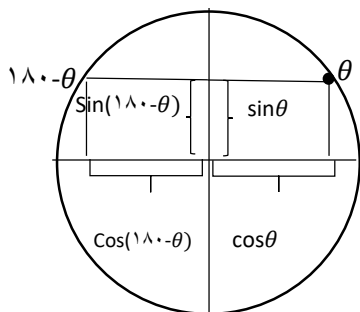
$$A = (\cos \alpha = 0, \sin \alpha = -1)$$

$$M = (\cos 30^\circ = \frac{\sqrt{3}}{2}, \sin 30^\circ = \frac{1}{2})$$

پس جواب صحیح گزینه یک می باشد.

- محاسبه زاویه های بزرگتر از $\frac{\pi}{4}$ یا 90° :

$$\sin(\pi - \alpha) = \sin \alpha$$

$$\cos(\pi - \alpha) = -\cos \alpha$$

$$\tan(\pi - \alpha) = -\tan \alpha$$

$$\cot(\pi - \alpha) = -\cot \alpha$$

تست:

$$\frac{\pi}{6} \xrightarrow{\text{مکمل}} \pi - \frac{\pi}{6} = \frac{5\pi}{6}$$

$$\left\{ \begin{array}{l} \frac{\pi}{4} \xrightarrow{\text{مکمل}} \pi - \frac{\pi}{4} = \frac{3\pi}{4} \\ \frac{\pi}{3} \xrightarrow{\text{مکمل}} \pi - \frac{\pi}{3} = \frac{2\pi}{3} \end{array} \right.$$

$$\sin \frac{5\pi}{6} = \sin \frac{\pi}{6} = \frac{1}{2} = \sin 30^\circ = \sin 150^\circ$$

$$\cos \frac{5\pi}{6} = -\cos \frac{\pi}{6} = -\frac{\sqrt{3}}{2} = -\cos 30^\circ = \cos 150^\circ$$

$$\tan \frac{5\pi}{6} = -\frac{\sqrt{3}}{3}$$

$$\cot \frac{5\pi}{6} = -\sqrt{3}$$

مساله: نسبت های مثلثاتی $\frac{2\pi}{3}$ و $\frac{5\pi}{3}$ را به دست آورید.

✚ اگر زاویه ای بین 90° و 180° باشد از 180° کم می کنیم تا مکمل آن به دست آید و نسبت های مثلثاتی آن را تعیین می کنیم با استفاده از رابطه های بالا جواب بدست می آید.

$$\cos 135^\circ = -\cos(180^\circ - 135^\circ) = -\cos 45^\circ = \frac{-\sqrt{2}}{2}$$

حالا به سرعت خواهیم داشت:

$$\tan 120^\circ = -\sqrt{3}$$

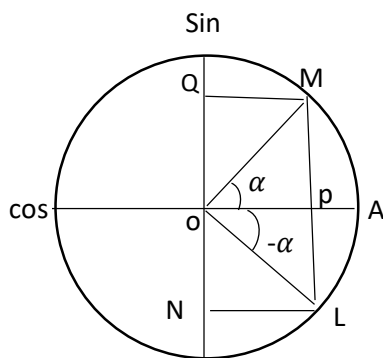
مکمل ۶۰ درجه در ناحیه دوم

$$\cos 150^\circ = -\frac{\sqrt{3}}{2}$$

مکمل ۳۰ درجه در ناحیه دوم

دو زاویه قرینه:

دو زاویه α و $-\alpha$ قرینه اند.

$$\cos \alpha = \cos(-\alpha) = OP$$

$$\underbrace{\sin \alpha}_{OQ} = -\underbrace{\sin(-\alpha)}_{ON}$$

در حالت کلی:

$$\sin(-\alpha) = -\sin \alpha$$

$$\cos(-\alpha) = \cos \alpha$$

$$\tan(-\alpha) = -\tan \alpha$$

$$\cot(-\alpha) = -\cot \alpha$$

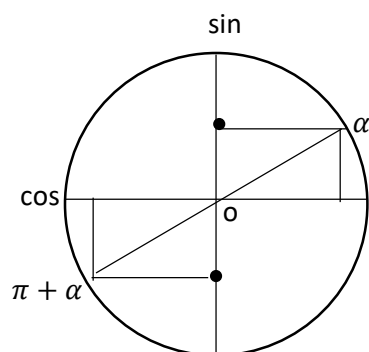
مثال:

$$\cos(-30^\circ) = \cos 30^\circ = \frac{\sqrt{3}}{2}$$

$$\tan\left(-\frac{\pi}{6}\right) = -\tan \frac{\pi}{6} = -\left(-\tan \frac{\pi}{6}\right) = \frac{\sqrt{3}}{3}$$

$\pi + \alpha, \alpha$

دو زاویه با تفاضل ۱۸۰ درجه:

$$\sin(\pi + \alpha) = -\sin \alpha$$

$$\cos(\pi + \alpha) = -\cos \alpha$$

$$\tan(\pi + \alpha) = +\tan \alpha$$

$$\cot(\pi + \alpha) = \cot \alpha$$

مثال:

$$\sin 225 = \sin(180 + 45) = -\frac{\sqrt{2}}{2}$$

$$\tan 210 = \tan(180 + 30) = \tan 30 = \frac{\sqrt{3}}{3}$$

$$\cos \frac{7\pi}{6} = \cos\left(\pi + \frac{\pi}{6}\right) = -\cos \frac{\pi}{6} = -\frac{\sqrt{3}}{2}$$

نقاط مرزی:

نقاطی روی دایره مثلثاتی که بین دو ناحیه قرار می گیرند نقاط مرزی هستند.

$$A(\cos \alpha = 1, \sin \alpha = 0)$$

نقطه A زاویه $\{ \dots, 2\pi, 4\pi, 6\pi, \dots \}$ و به طور کلی $2K\pi, K \in Z$ را مشخص

می کند.

$$\sin 0 = 0$$

$$\cos 0 = 1$$

$$\tan 0 = 0$$

$$\cot 0 = \text{ن. ت}$$

نقطه B شامل $B(\cos \beta = 0, \sin \beta = 1)$

B: زاویه $\frac{\pi}{2}$ و در حالت کلی $2K\pi + \frac{\pi}{2}$ را مشخص می کند.

$$\sin \frac{\pi}{2} = 1$$

$$\cos \frac{\pi}{2} = 0$$

$$\tan \frac{\pi}{2} = \text{ن. ت}$$

$$\cot \frac{\pi}{2} = 0$$

نقطه C شامل $C(\cos \gamma = -1, \sin \gamma = 0)$ و نقطه C زاویه π و در حالت کلی $\pi(2K + 1)$ یا $2K\pi + \pi$ یعنی مضرب های فرد π را مشخص می کند.

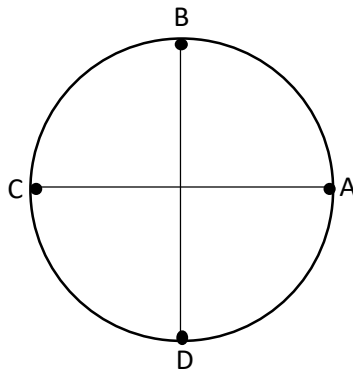
$$\sin \pi = 0$$

$$\cos \pi = -1$$

$$\tan \pi = 0$$

$$\cot \pi = \text{ن. ت}$$

$$\cos \frac{3\pi}{2} = 0, \quad \tan \frac{3\pi}{2} = \text{ن. ت}, \quad D = 2k\pi - \frac{\pi}{2} \text{ است و در حالت کلی } \theta = -\frac{\pi}{2} \text{ یا } \theta = \frac{3\pi}{2}, D \mid \begin{array}{l} 0 = \cos \theta \\ -1 = \sin \theta \end{array} \text{ (نقطه D)}$$

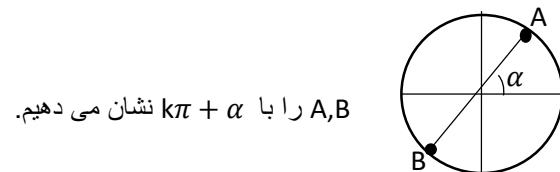
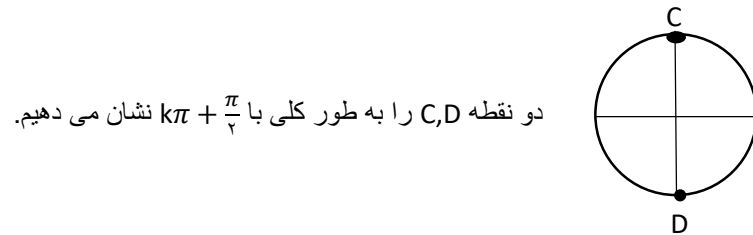
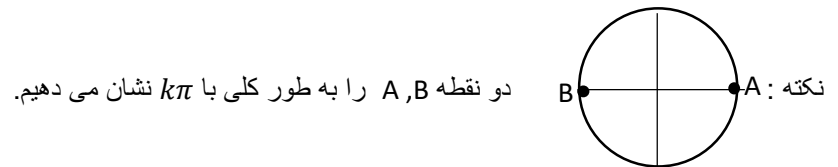
$\sin 0 = 0$

$$\cotg \frac{3\pi}{2} = 0, \quad \sin \frac{3\pi}{2} = -1$$

خلاصه

α	0	$\frac{\pi}{2}$	π	$\frac{3\pi}{2}$
$\sin$	0	1	0	-1
$\cos$	1	0	-1	0
$\tan$	0	تن	0	تن
$\cot$	تن	0	تن	0

دامنه توابع زیر را به دست آورید.

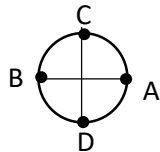
توضیح: در توابع کسری مخرج کسر را برابر صفر قرار می دهیم و دامنه برابر { ریشه های مخرج } - R

$$F(x) = \frac{1}{\sin x} \rightarrow \sin x = 0$$

A unit circle with a horizontal diameter. Point A is at (1, 0) and point B is at (-1, 0).

در دو نقطه A, B $\sin x = 0$ است در نتیجه $D_f = R - \{k\pi\}$

$$G(x) = \frac{1}{\operatorname{tg} x} = \frac{1}{\frac{\sin x}{\cos x}}$$

$$h(x) = \operatorname{cotg} x = \frac{\cos x}{\sin x} \quad D_h = \mathbb{R} - \{k\pi\} \leftarrow \sin x = 0$$

الف: در دو نقطه C, D $\cos x = 0$
 ب: در دو نقطه A, B $\sin x = 0$ در نتیجه $D_g = \mathbb{R} - \left\{ \frac{k\pi}{2} \right\}$
 توضیح: دو تابع $h(x) = \operatorname{cotg} x$ و $g(x) = \frac{1}{\operatorname{tg} x}$ برابر نیستند.

حالت کلی:

مضربهای π جنس تابع مثلثاتی را عوض نمی کنند.

مضربهای فرد $\frac{\pi}{2}$ جنس تابع مثلثاتی را عوض می کنند.

علامت با توجه به ناحیه (زاویه α در $\frac{k\pi}{2} + \alpha$ و مانند آن حاده فرض می شود) مشخص می شود.

مثال: حاصل عبارت زیر کدام است؟

$$\frac{1}{\sin(270^\circ - x)} + \frac{\sin(90^\circ - x)}{\sin(630^\circ - x)} \times \operatorname{tg}(270^\circ + x) + \frac{1}{\cos x}$$

$$\frac{1}{\sin} \quad (1) \quad -1 \quad (2) \quad \cdot \quad (3) \quad \frac{1}{\sin} \quad (4)$$

$$\sin(270^\circ - x) = \sin\left(\frac{3\pi}{2} - x\right) = -\cos x \quad \sin(630^\circ - x) = \sin\left(\frac{7\pi}{2} - x\right) = -\cos x$$

$$\sin(90^\circ - x) = \sin(\pi - x) = \sin(\pi - x) = \sin x$$

توضیح مضربهای 2π یا 360° را می توانیم حذف کنیم.

$$\operatorname{tg}(270^\circ + x) = \operatorname{tg}\left(\frac{3\pi}{2} + x\right) = -\operatorname{cotg} x$$

$$\frac{1}{\cancel{\sin}} + \frac{\cancel{\sin}}{\cancel{\cos}} \times -\operatorname{cotg} x + \frac{1}{\cancel{\cos}} = 1 \rightarrow \text{گزینه ۱}$$

مثال اگر $\operatorname{Tg} \frac{\pi}{9} = \frac{1}{3}$ باشد $\frac{\sin \frac{8\pi}{9} - \cos \frac{10\pi}{9}}{\cos \frac{11\pi}{18} + \sin \frac{7\pi}{18}}$ را بدست آورید.

$$\frac{\sin\left(\frac{8\pi - \pi}{9}\right) - \cos\left(\frac{9\pi + \pi}{9}\right)}{\cos\left(\frac{9\pi + 2\pi}{18}\right) + \sin\left(\frac{9\pi - 2\pi}{18}\right)} = \frac{\sin\left(\pi - \frac{\pi}{9}\right) - \cos\left(\pi + \frac{\pi}{9}\right)}{\cos\left(\frac{\pi}{2} + \frac{\pi}{9}\right) + \sin\left(\frac{\pi}{2} - \frac{\pi}{9}\right)} = \frac{\sin \frac{\pi}{9} + \cos \frac{\pi}{9}}{-\sin \frac{\pi}{9} + \cos \frac{\pi}{9}} = \text{صورت و مخرج}$$

کسر را به $\cos \frac{\pi}{9}$ تقسیم میکنیم.

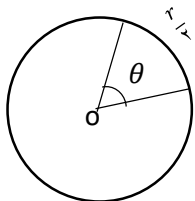
$$\frac{\operatorname{tg} \frac{\pi}{9} + 1}{-\operatorname{tg} \frac{\pi}{9} + 1} = \frac{1/36}{.64} = \frac{17}{8}$$

حالا چند مسئله و تست حل شده در رابطه با مطالب بالا:

حل چند مسئله:

(۱) در یک دایره توسط اضلاع زاویه مرکزی θ کمانی به طول نصف شعاع دایره بریده شده است θ چند درجه است؟

۱. $\frac{1}{3}$ ۲. ۱   ۳. $\frac{90}{\pi}$ ۴. $\frac{180}{\pi}$

رادیان $\theta = \frac{l}{r} = \frac{\frac{r}{2}}{r} = \frac{1}{2}$ (طول کمان = l و شعاع = r)

گزینه ۳ $\frac{1}{2} \times \frac{180}{\pi} = \frac{90}{\pi}$

(۲) در یک پیست دوچرخه سواری اگر قطر دایره ۱۲۰۰ متر و دوچرخه سوار ۷۵۰ درجه را طی کند دوچرخه سوار چه مسافتی را طی کرده است؟

- ۱۰۰۰ π ۲۰۰۰ π ۲۵۰۰ π ۳۰۰۰ π

شعاع دایره $r = \frac{1200}{2} = 600$ $D = 1200 \rightarrow$

$$750 \times \frac{\pi}{180} = \frac{250\pi}{6}$$

$$\theta = \frac{l}{r} \rightarrow \frac{250\pi}{6} = \frac{l}{600} \Rightarrow l = 25000\pi$$

(۳) زاویه های ۱۵ و ۲۲/۵ و ۶۷/۵ و ۲۷۰ و ۲۲۵ درجه را برحسب رادیان بنویسید.

روش اول (محاسبه):

$$15 \times \frac{\pi}{180} = \frac{\pi}{12}$$

$$67/5 = 3 \times 22/5 = \frac{3\pi}{8}$$

$$22/5 \times \frac{\pi}{180} = \frac{\pi}{8}$$

$$225 = 180 + 45 = \pi + \frac{\pi}{4} = \frac{5\pi}{4}$$

$$15 = \frac{30}{2} = \frac{\pi}{6} = \frac{\pi}{12}$$

$$22/5 = \frac{45}{2} = \frac{\pi}{4} = \frac{\pi}{8}$$

روش دوم (ذهنی):

۴) برای تبدیل رادیان به درجه یا در $\frac{180}{\pi}$ ضرب می کنیم یا به جای π عدد ۱۸۰ را قرار می دهیم.

$$\frac{\pi}{36} \times \frac{180}{\pi} = 5 \quad \text{یا} \quad \frac{\pi}{36} = \frac{180}{36} = 5$$

$$\frac{3\pi}{5} = 3 \frac{\pi}{5} \times \frac{180}{\pi} = 108 \quad \text{یا} \quad \frac{3 \times 180}{5} = 108$$

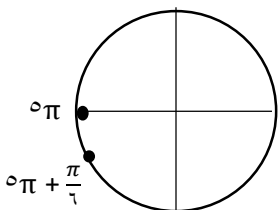
$$-\frac{2\pi}{3} = -120 \quad \frac{4\pi}{6} = 210 \quad \frac{30\pi}{12} = \frac{36\pi - \pi}{12} = 3\pi - \frac{\pi}{12} = 540 - 15 = 525$$

۵) زاویه های مورد نظر را روی دایره مثلثاتی مشخص کنید و نسبت های مثلثاتی را مشخص کنید.

$$\operatorname{tg}\left(-\frac{11\pi}{4}\right), \quad \cos \frac{7\pi}{3}, \quad \sin \frac{31\pi}{6}$$

$$\frac{31\pi}{6} = \frac{30\pi + \pi}{6} = 5\pi + \frac{\pi}{6}$$

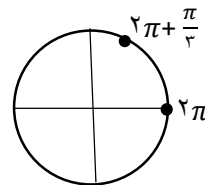
نزدیکترین به ۳۱ که بر ۶ بخش پذیر باشد

$$\sin \frac{31\pi}{6} = \sin \left(5\pi + \frac{\pi}{6}\right) = -\sin \frac{\pi}{6} = -\frac{1}{2}$$

مضرب π جنس را عوض نمی کند و در ناحیه سوم $\sin$ منفی است.

$$\frac{7\pi}{3} = \frac{6\pi + \pi}{3} = 2\pi + \frac{\pi}{3}$$

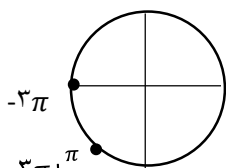
مضارب 2π را می توانیم حذف کنیم.

$$\cos \left(2\pi + \frac{\pi}{3}\right) = \frac{1}{2}$$

$$\operatorname{tg} \left(-\frac{11\pi}{4}\right)$$

$$-\frac{11\pi}{4} = -\frac{12\pi - \pi}{4} = -3\pi + \frac{\pi}{4}$$

مضارب فرد منفی نیز در دو نقطه A قرار دارند و $+\frac{\pi}{4}$ نشان میدهد در جهت مثبت مثلثاتی حرکت کنیم.

$$\operatorname{Tg} \left(-\frac{11\pi}{4}\right) = \operatorname{tg} \left(-3\pi + \frac{\pi}{4}\right) = \operatorname{tg} \frac{\pi}{4} = 1$$

$$\operatorname{Tg} \left(-\frac{11\pi}{4}\right) = -\operatorname{tg} \frac{11\pi}{4}$$

توضیح می توانیم ابتدا علامت منفی را از tg خارج کنیم.

(۶) اگر $\frac{1}{\cos x} - \text{tg}x = 2$ آنگاه $\frac{1}{\cos x} + \text{tg}x$ کدام است؟
 (۱) ۵/۰ (۲) ۲/۰ (۳) ۳/۰ (۴) ۴/۰

روش اول: گزینه ۱

$$\frac{1}{\cos x} - \frac{\sin x}{\cos x} = 2 \rightarrow \frac{1 - \sin x}{\cos x} = 2 \quad \frac{\cos x}{1 - \sin x} = \frac{1}{2}$$

$$\frac{\cos x (1 + \sin x)}{(1 - \sin x)(1 + \sin x)} = \frac{\cos x(1 + \sin x)}{1 - \sin^2 x} = \frac{\cos x (1 + \sin x)}{\cos^2 x} = \frac{1 + \sin x}{\cos x} = \frac{1}{\cos x} + \text{tg}x = \frac{1}{2} = ۰/۵$$

روش دوم: روش دانش آموزان مسلط و تیز $(\frac{1}{\cos x} - \text{tg}x)(\frac{1}{\cos x} + \text{tg}x) = \frac{1}{\cos^2 x} - \text{tg}^2 x = 1 + \text{tg}^2 x - \text{tg}^2 x = 1$

اگر حاصلضرب دو عبارت ۱ شود معکوس یکدیگرند جواب ۱

(۷) اگر $\cos x = -\frac{\sqrt{10}}{10}$ و انتهای کمان x در ناحیه سوم بازه مثلثاتی باشد $\text{tg}(\frac{3\pi}{4} - x)$ کدام است؟

(۱) -۳ (۲) $-\frac{1}{3}$ (۳) $\frac{1}{3}$ (۴) ۳

$\text{Tg}(\frac{3\pi}{4} - x) = \text{cot}x$ (جنس را تغییر می دهد و انتهای کمان در ناحیه سوم)

$$\cos^2 x + \sin^2 x = 1 \rightarrow (-\frac{\sqrt{10}}{10})^2 + \sin^2 x = 1 \rightarrow \sin^2 x = \frac{9}{10} \rightarrow \sin x = \pm \frac{3}{\sqrt{10}} \begin{matrix} \text{ناحیه} \\ \text{سوم} \end{matrix} \sin x = -\frac{3}{\sqrt{10}}$$

$$\text{Cot}x = \frac{\cos x}{\sin x} = \frac{-\frac{\sqrt{10}}{10}}{-\frac{3}{\sqrt{10}}} = \frac{-10}{-30} = \frac{1}{3}$$

گزینه (۳).